

**NO ES POT OBLIDAR
EL SEU TESTIMONIATGE
EN LA HISTÒRIA DEL PAÍS**

Jordi Llavina

Escriptor

De set en set

Manuel
Castaño

Els poetes i la dignitat

Estem vivint uns dies apassionants, molt allunyats de la tradicional atonia catalana. I més que ho seran durant aquestes setmanes que vénen! Tothom hi diu la seva: n'hi ha que es mullen poc, i n'hi ha que es mullen fins al moll d'allò més íntim. Però tothom, qui més qui menys, queda esquitxat, perquè és difícil mantenir-se al marge d'un procés com el que estem fent avançar.

I JO FA SETMANES que penso en els nostres poetes, ves per on. En els moderns, sobretot, els d'aquella fecunda etapa que va inaugurar el renaixent Jacint Verdaguer, savi a còpia de viure i de patir: "Los roserets de la glòria / no són los del món, / que hi duren anys les espines, / les roses un jorn." Em vénen al cap, sí, alguns dels nostres lírics. O, per ser més concret, em visiten alguns dels seus versos. No precisament aquell tan conegut de Salvador Espriu, el *poeta nacional*, que hem sentit repetir tants cops, com una lletania: "Però hem viscut per salvar-vos els mots." Ni tampoc aquell de Martí i Pol, l'*altre poeta nacional*, que la secció de trompeteria nostrada ha fet cèlebre –es tantíssima celebritat, val a dir-ho, que ve de fer servir uns versos ara com a eslògan electoral, més endavant com a lema d'un article o com a tornada d'una cançó: "Que tot està per fer i tot és possible."

PENSO TAMBÉ EN AQUESTS dos grans poetes, sí, però, abans que els seus, em vénen al cap versos, posem per cas, de Maragall: "Cadascú alça els ulls per si retroba / la gran blavor del cel, tan oblidada! / Beneita sies, tempestat passada, / perquè fas alçar els ulls a la llum nova." O aquells de Joan Alcover, els d'un dels poemes més estremidors de tota la nostra literatura: "Cada ferida mostra la pèrdua d'una branca; / sens jo, res parlaria de la mitat que em manca; / jo visc sols per a plànyer lo que de mi s'és mort" (*mitat*, sí). O aquells altres, memorables, de Pere Quart, fets

ÀLEX MARTÍN

corranda: "A Catalunya deixí / el dia de ma partida / mitja vida condormida: / l'altra meitat vingué amb mi / per no deixar-me sens vida" (aquí *meitat*, sí).

EN AQUESTS DIES històrics –ho remarco: històrics– que tenim el privilegi de viure, recordo els nostres poetes. En celebros la noblesa de la veu, remarco la fermesa del seu testimoniatge. Una fermesa que, en els seus millors versos, no decau mai, car

Tots aquests poetes ens han donat moltes coses, i, sent-ne conscients o no, ens han mostrat el valor intangible de la dignitat

sembla que visqui garfida en la memòria, com el cactus de Maria Antònia Salvà (que, molts anys després, havia de reprendre la Marçal): "Damunt les pedres dures, / furgant per les llivanyes i juntures, / trobí el vell drac encara aferrissat." Cada un d'aquests poetes m'ha ensenyat alguna cosa. A molts d'ells els va tocar el rebre, però tenien el consol de la paraula poètica. Fixeu-vos en el mestre Carles Riba, per exemple: "Dintre meu per primera vegada s'és obrat / el miracle de la paraula que consola." I el de l'esperança: "Damunt les branques / hi ha flors i ales noves." I penso, per descomptat, en el més gran dels lírics de les nostres lletres: Josep Carner. En rellegeixo la magna obra (*Com una pàtria*, en va dir l'agut Ferrater, d'orella dura); Carner, la persona que ha sabut crear les més belles imatges en llengua catalana. L'home que ha donat al sentiment de la melangia l'expressió més alta, i més fonda: "És dolç encar de viure en la deixalla, / mig reviure del dol d'haver viscut."

PENSO, DONCS, EN TOTS AQUESTS nostres poetes. En el meu devotíssim Joan Vinyoli: "Testimàvem les coses / –fossin neu o fang, / rosada o constel·lació. / I les fèiem nostres per causa / de l'amor que ens havia ensenyat com anostrar-les." Sí, tots ells ens han ensenyat com anostrar-nos les coses (que, fins aquell moment, doncs, no eren nostres del tot). La fragilitat: "Així la rosa enduta pel torrent, / així l'espurna de mimosa al vent, / la teva vida, sota el firmament" (Salvat-Papasseit). El desig: "En algun lloc he dit: sorgeix la primavera / com un genoll de noia" (Andrés Estellés).

TOTS AQUESTS POETES ens han donat moltes coses, i, sent-ne conscients o no, ens han mostrat el valor intangible de la dignitat. Tinguem-los presents en aquests dies decisius, perquè la poesia ha fet aquest poble tal com és. Mirem, per tant, de ser dignes del seu cant.

Soroll i fúria

Dana Dusbiber, una professora d'ensenyament secundari de la capital de Califòrnia, ha presentat un argument decisiu per deixar d'ensenyar Shakespeare, més enllà del seu personal desinterès confessat per les obres de l'autor de *Macbeth*: es tracta d'un home blanc, britànic, de fa quatre segles i mig. Literalment: "Shakespeare va viure en un món molt petit", i la seva visió de la vida no té res a veure amb "les necessitats dels meus molt ètnicament diversos i meravellósment curiosos alumnes d'avui dia". El relativisme cultural avança imparablment i guanya en insolència. Si Shakespeare ha estat qualificat com l'inventor de l'humà, no és perquè reflectís amb precisió les inquietuds dels londinencs de l'època elisabetiana sinó perquè els seus personatges, des d'un príncep de Dinamarca fins a un adolescent de Verona, reis anglesos o emperadors de Roma, cadascun en la seva individualitat, es mouen per uns impulsos i fan unes reflexions en què ens podem reconèixer, més enllà de les barreres del temps, l'espai i l'idioma. Però la mestretites creu que la tradició oral africana conté observacions sobre el comportament humà comparables –ja es veu a venir un nou pla d'estudis en què els llibres del que entenem per literatura seran substituïts per un bruiot importat que farà una xerrada–.

Si ella ha gosat parlar en veu alta del bandejament del cànon occidental, segur que altres de més importants ho preparen per darrere, i no tardarem a veure-ho per aquí. Shakespeare era per a tothom, sense distincions ètniques ni religioses; però ara ha de ser eliminat, pel que fa als "alumnes de color" perquè és hora d'"estalviar-los la nostra presència eurocèntrica del món literari" i pel que fa als "alumnes blancs" perquè cal "obrir-los a un món de diversitat a través de la literatura". El racisme ha tornat i ara se'n diu antracisme. L'última esperança és memoritzar les obres de Shakespeare, com a Fahrenheit 451, i a veure si el podem fer passar com la nostra tradició oral –quan la gent que comparteix l'ideari devastador de Dana Dusbiber ja no se'n recordin.

**EN
SÍSIF**

Jordi
Soler

